

**Správa habilitačnej komisie
vo veci návrhu
udelit' PhDr. Dušanovi Teplanovi, PhD.,
titul docent v odbore
habilitačného konania a inauguračného konania
slovanské jazyky a literatúry**

V súlade s § 30, ods. 1, písmena f) zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov a vyhláškou MŠVVaŠ SR č. 246/2019 Z. z. o postupe získavania vedecko-pedagogických titulov alebo umelecko-pedagogických titulov docent a profesor habilitačná komisia v zložení prof. Mgr. Martin Diweg-Pukanec, PhD. (predseda), doc. PhDr. Ondřej Sládek, Ph.D. (člen) a doc. Mgr. et Mgr. Ján Gavura, PhD. (člen), schválená Vedeckou radou Filozofickej fakulty UKF v Nitre dňa 29. februára 2024, preskúmala materiály požadované na vymenovanie PhDr. Dušana Teplana, PhD., za docenta a dospela k týmto záverom:

1) V súvislosti s habilitačným konaním boli komisii predložené všetky požadované doklady (žiadosť o otvorenie habilitačného konania, habilitačná práca v štyroch vyhotoveniach, profesijný životopis, osvedčená kópia dokladu o vysokoškolskom vzdelaní druhého stupňa, osvedčená kópia dokladu o vysokoškolskom vzdelaní tretieho stupňa, prehľad pedagogickej činnosti na vysokej škole a prehľad dosiahnutých výsledkov v tejto činnosti vrátane potvrdenia o pedagogickej praxi, zoznam pôvodných publikovaných vedeckých prác, odborných prác a umeleckých prác, učebníc, učebných textov, prehľad riešených výskumných úloh, realizovaných technických projektov alebo umeleckých projektov, patentov a autorských osvedčení, vynálezov a technických diel, prehľad preukázateľných citácií a ohlasov na vedecké práce, odborné práce, umelecké práce alebo umeleckú tvorbu, prehľad prednášok a prednáškových pobytov doma a v zahraničí). Všetky doklady zodpovedajú stanoveným predpisom.

2) PhDr. Dušan Teplan, PhD., vo svojej prednáške na tému: *Slovenský nadrealizmus a štrukturalizmus (Ku vzťahu medzi umeleckou a vedeckou avantgardou na Slovensku)* upriamil pozornosť na jedno špecifikum slovenského nadrealizmu, a to že sa od svojich počiatkov utváral s výraznou podporou generačne spriaznených literárnych teoretikov, najmä Mikuláša Bakoša, Michala Považana a Klementa Šimončiča, pričom títo boli zároveň aj priekopníkmi štrukturalistického chápania literatúry na Slovensku. Habilitant objasnil vo svojej prednáške povahu vzťahu, ktorí utvorili nadrealistickí básnici (ako Ján Brezina, Pavel Bunčák, Július Lenko, Rudolf Fabry, Ján Rak, Vladimír Reisel či Štefan Žáry) s touto skupinou teoretikov. Tento cieľ mu vyplynul z potreby dôkladnejšieho poznania spojitostí medzi básnickým nadrealizmom a literárnovedným štrukturalizmom ako dvoma osobitnými

prejavmi modernej slovenskej kultúry. Na tomto príklade navyše poukázal, prečo a za akých okolností sa na Slovensku združila umelecká a vedecká (presnejšie spoločenskovedecká) avantgarda. Podľa záverov habilitanta spolupráca medzi nadrealistickými básnikmi a literárnymi teoretikmi sa navonok mohla javiť ako protirečivá, ale mala svoje historické odôvodnenie, bola jedným z vyústení dynamických premien slovenskej kultúry po 1. svetovej vojne. To, že literárni teoretici pôsobili ako propagátori a organizátori nadrealistického hnutia, bolo z historického hľadiska ojedinelé – aj táto unikátna spolupráca však ukazuje, že aktivity nadrealistických básnikov úzko súviseli s celým kultúrnym dianím v krajine. Predstavitel'ov básnického nadrealizmu a literárnovedného štrukturalizmu spájala najmä nespokojnosť s dobovým stavom slovenskej kultúry, s tým, že nedostatočne reaguje na aktuálnu životnú prax.

Do diskusie na túto tému sa zapojil prof. PhDr. Ľubomír Plesník, DrSc., s poukázaním na skutočnosť, že prednáška má vlastne širší rámec, hovorí o vzťahu umenia a vedy, ide tu o problematiku epistémy príslušného obdobia, čo súvisí so zmenou životného pocitu, kedy sa narúšajú staré paradigmy, čo potvrdil aj habilitant poukázaním na antropológa Milana Hamadu a filozofa Vladimíra Bakoša. Doc. PhDr. Ondřej Sládek, Ph.D. sa opýtal na potenciálnu väzbu slovenských básnikov a teoretikov na českých štrukturalistov a surrealistov v rámci spoločného štátu. Tu habilitant upriamil pozornosť na generačné rozdiely a spoločenské okolnosti (rozbitie 1. Česko-slovenskej republiky) a teoretickú podmienenosť oslabenej väzby na Česko – s cieľom, aby nadrealizmus nebol vnímaný ako napodobenina českého surrealizmu. Doc. PhDr. Igor Hochel, Ph.D., vyzdvihol, že teoretici držali nadrealizmus v určitých medziach, a zaujímalo ho, ako je možné, že avantgarda vznikala v podmienkach totalitného štátu (1. Slovenskej republiky). Habilitant reagoval, že to bol pre nadrealistov limitujúci faktor, bola u nich prítomná autocenzúra, ale tento vzťah bol paradoxný (až do tej miery, že Alexander Mach finančne podporil avantgardný zborník *Pozdrav*, 1942), čo v diskusnom príspevku rozvinul neskôr aj doc. Mgr. Jaroslav Šrank, Ph.D. Prof. PhDr. Marta Součková, Ph.D., predniesla k prednáške poznámku, že iracionalita poézie tu nestála proti racionalite vedy v plnej miere, lebo nadrealistická poézia je dosť racionálna. Opýtala sa, prečo práve v tomto avantgardnom hnutí bol taký špecifický vzťah vedy a umenia. Habilitant poukázal na to, že dané osobnosti boli generačnými rovesníkmi, poznali sa, bola to navyše prvá generácia, ktorá mala otvorené dvere do Európy. V nadväznosti na to prof. PhDr. Július Fuják, Ph.D., upozornil na analógiu so slovenskou hudobnou avantgardou v 60. rokoch, kde boli rovnako intenzívne osobné kontakty. Doc. Mgr. Jana Juhásová, Ph.D., zas zdôraznila racionálny prístup nadrealistických básnikov, u ktorých nedominovala asociatívnosť v takej miere, ako to bolo vo francúzskom surrealizme, podobne doc. Mgr. et Mgr. Ján Gavura, Ph.D., podčiarkol, že nadrealisti písali tak metodicky, že metóda písania dokonca nezriedka aj prekryla priemernosť básnikov, na čo afirmatívne reagoval aj habilitant.

Práve v tej metóde došlo podľa neho aj k spojeniu literatúry a vedy, racionálne a iracionálne nestoja v protiklade, prelínajú sa. Doc. PhDr. Igor Hochel, PhD., spomenul príklady básnikov, ktorí túto metódu využívali ešte v 90. rokoch (napr. Ivan Kupec, ale aj iní, menej známi básnici), k čomu habilitant pridal príklad Pavla Horova.

3) Všetci posudzovatelia habilitačnej práce (**prof. PhDr. Marta Součková, PhD., doc. Mgr. Jana Juhásová, PhD., a doc. Mgr. Jaroslav Šrank, PhD.**) vo svojich recenzných posudkoch navrhli po úspešnej obhajobe udeliť PhDr. Dušanovi Teplanovi, PhD., vedecko-pedagogický titul docent v odbore habilitačného konania a inauguračného konania slovenské jazyky a literatúry.

Diskusia k habilitačnej práci na tému *Biele miesta slovenského nadrealizmu* sa zameriavala najmä na problematiku spoločenského kontextu tohto avantgardného hnutia. Do diskusie sa ako prvý zapojil doc. PhDr. Igor Hochel, PhD., ktorý premenu nadrealizmu na socialistický realizmus označil za umelecké zlyhanie. Oponoval mu doc. PhDr. Ondřej Sládek, Ph.D., s poukázaním na skutočnosť, že počas socialistickej diktatúry všetko, čo nebolo socialistickým realizmom, bolo *proti* socialistickému realizmu. Práve s ohľadom na spoločenský kontext to nemožno považovať za zlyhanie, lebo aj sám Jan Mukařovský v roku 1951 vymenil metodiku štrukturalizmu za socialistický realizmus, stal sa poslušným režimu, zložitý osud mal naproti tomu Karel Teige, hoci bol ľavičiar. Doc. PhDr. Ondřej Sládek, Ph.D., uzavrel, že v žiadnom prípade nemožno vnímať túto problematiku čiernobielo, pretože prominentný komunista Vítězslav Nezval ochraňoval mnohých literátov pred režimom, ktorého bol sám významným predstaviteľom. Habilitant potvrdil, že aj nadrealisti boli ľavičiar, do strany vstupovali ešte pred rokom 1948, písali básne o Leninovi ap., a uvedené myšlienky ešte rozvinul na príklade Mikuláša Bakoša. Doc. PhDr. Ondřej Sládek, Ph.D., okrem toho vyzdvihol formalisticko-analytické prístupy habilitanta v otázke verša; korpusová verológia je jedným z relevantných prístupov, ktoré majú nové možnosti vďaka výpočtovej technike, čo širšie potvrdil aj habilitant. Prítomní tiež diskutovali o datovaní jednotlivých fáz nadrealizmu, pričom v diskusii predložil habilitant argumenty v prospech svojho datovania s tým, že otázka je uhlom pohľadu na to, čo považovať za spoločné, všeobecné.

Predseda:

Prof. Mgr. Martin Diweg-Pukanec, PhD., v.r.

Členovia:

Doc. PhDr. Ondřej Sládek, Ph.D., v.r.

Doc. Mgr. et Mgr. Ján Gavura, PhD., v.r.

Stanovisko
habilitačnej komisie k habilitačnému konaniu
PhDr. Dušana Teplana, PhD.

Habilitačná komisia, schválená Vedeckou radou Filozofickej fakulty UKF v Nitre dňa 29. februára 2024 uznesením VR FF UKF č. 4/2024, v zložení:

Predseda:

Prof. Mgr. Martin Diweg-Pukanec, PhD.

Členovia:

Doc. PhDr. Ondřej Sládek, Ph.D.

Doc. Mgr. et Mgr. Ján Gavura, PhD.

v súlade s platnými predpismi Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR (§1 ods. 2 Vyhlášky č. 246/2019 Z.z. o postupe získavania vedecko-pedagogických titulov alebo umelecko-pedagogických titulov docent a profesor) preskúmala predložené habilitačné materiály PhDr. Dušana Teplana, PhD.

- žiadosť o otvorenie habilitačného konania,
- habilitačnú prácu v štyroch vyhotoveniach,
- profesijný životopis,
- osvedčené kópie dokladov:
  - o vysokoškolskom vzdelaní druhého stupňa,
  - o vysokoškolskom vzdelaní tretieho stupňa,
- prehľad pedagogickej činnosti na vysokej škole a prehľad dosiahnutých výsledkov v tejto činnosti vrátane potvrdenia o pedagogickej praxi,
- zoznam pôvodných publikovaných vedeckých prác, odborných prác a umeleckých prác, učebníc, učebných textov, prehľad riešených výskumných úloh, realizovaných technických projektov alebo umeleckých projektov, patentov a autorských osvedčení, vynálezov a technických diel, prehľad preukázateľných citácií a ohlasov na vedecké práce, odborné práce, umelecké práce alebo umeleckú tvorbu, prehľad prednášok a prednáškových pobytov doma a v zahraničí

Po preštudovaní osobných materiálov, vypočutí habilitačnej prednášky a obhajoby habilitačnej práce, ako aj po zhodnotení doterajšej vedecko-pedagogickej činnosti habilitanta, komisia konštatovala, že splnil všetky kritériá a podmienky stanovené pre habilitačné konanie na FF UKF v Nitre, a preto odporúča Vedeckej rade Filozofickej fakulty UKF v Nitre udeliť uchádzačovi titul docent v odbore habilitačného konania a inauguračného konania slovenské jazyky a literatúry.

V Nitre 9. mája 2024

Predseda:

Prof. Mgr. Martin Diweg-Pukanec, PhD., v.r.

Členovia:

Doc. PhDr. Ondřej Sládek, Ph.D., v.r.

Doc. Mgr. et Mgr. Ján Gavura, PhD., v.r.